

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

**CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI
MATURANTOV
ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A LITERATÚRY**

BRATISLAVA 2010

ÚVOD – JAZYKOVÁ ZLOŽKA PREDMETU

Cieľové požiadavky pre predmet slovenský jazyk a literatúra (ďalej len cieľové požiadavky) predstavujú základný dokument pre externú časť maturitnej skúšky z predmetu slovenský jazyk a literatúra. Stanovujú obsah a zručnosti merané didaktickým testom externej časti maturitnej skúšky z predmetu slovenský jazyk a literatúra. Obsah ústnej formy internej časti maturitnej skúšky v plnej miere vychádza zo školského vzdelávacieho programu.

Cieľové požiadavky sú sekundárnym pedagogickým dokumentom, ktorý vychádza z obsahového vzdelávacieho štandardu a výkonového vzdelávacieho štandardu. Predstavujú výstupný výkonový štandard, t. j. očakávaný výkonový štandard po absolvovaní štvorročného štúdia. Zahŕňajú v sebe redukovaný počet štandardizovaných pojmov, poznávacích kompetencií a rečových zručností stanovených v ročníkových vzdelávacích štandardoch. Poznávacie kompetencie a rečové zručnosti sú redukované a upravené tak, aby mohli byť merateľné testovacími nástrojmi externej časti maturitnej skúšky. Predmetom internej časti maturitnej skúšky sa môžu stať všetky pojmy zahrnuté do obsahového štandardu. Toto rozhodnutie je plne v kompetencii školy.

Jadro dokumentu tvorí tabuľka, ktorá sa skladá z dvoch stĺpcov. Prvý obsahuje redukované obsahové pojmy a druhý jednotlivé zručnosti, pričom každá z uvedených zručností sa vzťahuje na všetky uvedené obsahové prvky. Prepojením jednotlivých obsahových prvkov so zručnosťami získame činnostnú podobu výkonových štandardov, ktorá predstavuje optimálny výkon. Jednotlivé zručnosti sa aplikujú na vecný alebo umelecký text. Stupňovanie obtiažnosti úloh vychádza zo všeobecne akceptovaných taxonómií a výkon žiaka je definovaný kognitívnymi operáciami a rečovými zručnosťami, ktoré sú zahrnuté v cieľových požiadavkách a ročníkových štandardoch.

POZNÁVACIE KOMPETENCIE A REČOVÉ ZRUČNOSTI

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti

1. Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť.
2. Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.
3. Usporiadať známe javy do tried a systémov.
4. Aplikovať jazykovedné vedomosti na vecné a umelecké texty.
5. Pri písomnom prejave aplikovať pravopisnú normu.

Analytické a syntetické zručnosti

1. Uskutočniť jazykovú analýzu textu.
2. Odlíšiť medzi sebou umelecký a vecný text.
3. Odlíšiť medzi sebou texty z hľadiska jazykového štýlu, slohových postupov a žánrov.

Rečové zručnosti – čítanie s porozumením

1. Identifikovať informácie uvedené v texte explicitne.
2. Dedukovať z textu a vyvodit' informácie, ktoré v texte nie sú uvedené priamo, implicitne, ale z neho vyplývajú, teda porozumenie vyžaduje uvažovanie, analýzu, porovnávanie, vyvodzovanie, jednoduchú aplikáciu pričom táto schopnosť súvisí so subjektívnym charakterom porozumenia.
3. Interpretovať text a integrovať informácie z neho s predchádzajúcimi poznatkami a skúsenosťami.
4. Hodnotiť text z hľadiska obsahu.
5. Hodnotiť text z hľadiska formy, jazykových prostriedkov, útvaru/žánru, štýlu a pod.

PAMÄŤOVÉ, KLASIFIKAČNÉ A APLIKAČNÉ ZRUČNOSTI	
Pojmy	Zručnosti
<p>Zvuková rovina jazyka a pravopis: systém slovenských hlások, znelostná asimilácia, diakritické znamienka: dve bodky; interpunkčné znamienka: dvojbodka, apostrof, lomka, tri bodky; intonácia: rytmus, kvantita hlások, pauza – fyziologická, významová, vedľajší slovný prízvuk, tempo reči, frázovanie, modulácia hlasu; fonéma – hláska – graféma; samohlásková skupina, ortografia, ortoepia</p> <p>Významová/lexikálna rovina jazyka: sémantický trojuholník, lexikálny význam slova – gramatický význam slova; nárečové slová, odborné názvy/termíny, básnické slová, opozitá, homonymá, prekladový slovník, terminologický slovník, jadro slovnej zásoby, slovná zásoba národného jazyka – individuálna slovná zásoba: aktívna slovná zásoba – pasívna slovná zásoba; expresívne slová: pejoratíva, vulgarizmy; neologizmy; tvorenie slov: skracovaním, značky, skratkové slová; internacionalizácia, obohacovanie slovnej zásoby prenášaním významu</p> <p>Tvarová/morfologická rovina jazyka: gramatický tvar, menné gramatické kategórie, stupeň, plnovýznamové – neplnovýznamové slovné druhy; vetnočlenská platnosť slovných druhov; singulár, plurál, nominatív, genitív, datív, akuzatív, vokatív, lokál, inštrumentál, vzor – kuli, gazdiná; druhy zámen: zvrätne – základné, privlastňovacie, vymedzovacie, neurčité; druhy čísloviek – skupinové; slovesné gramatické kategórie: rod, historický prítom, prechodník, prítom, neplnovýznamové slovesá: sponové, modálne, fázové; činnosť – stavové slovesá, rod – činný, trpný; priradovacie spojky: zlučovacie, stupňovacie, vylučovacie, odporovacie, podradovacie;</p> <p>Skladobná/syntaktická rovina: vety podľa modálnosti; hlavné vetné členy; vetný základ – slovesný, neslovesný; rozvíjacie vetné členy; predmet: priamy, nepriamy; doplnok;</p>	<p><u>Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť. 2. Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi. 3. Usporiadať známe javy do tried a systémov. 4. Aplikovať jazykovedné vedomosti na vecné a umelecké texty. 5. Pri písomnom prejave aplikovať pravopisnú normu. <p><u>Analytické a syntetické zručnosti</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uskutočniť jazykovú analýzu textu. 2. Odlíšiť medzi sebou umelecký a vecný text. 3. Odlíšiť medzi sebou texty z hľadiska jazykového štýlu, slohových postupov a žánrov. <p><u>Rečové zručnosti – čítanie s porozumením</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Identifikovať informácie uvedené v texte explicitne. 2. Dedukovať z textu a vyvodit' informácie, ktoré v texte nie sú uvedené priamo, implicitne, ale z neho vyplývajú, teda porozumenie vyžaduje uvažovanie, analýzu, porovnanie, vyvodzovanie, jednoduchú aplikáciu pričom táto schopnosť súvisí so subjektívnym charakterom porozumenia. 3. Interpretovať text a integrovať informácie z neho s predchádzajúcimi poznatkami a skúsenosťami. 4. Hodnotiť text z hľadiska obsahu. 5. Hodnotiť text z hľadiska formy, jazykových prostriedkov, útvaru/žánru, štýlu a pod.

PAMÄŤOVÉ, KLASIFIKAČNÉ A APLIKAČNÉ ZRUČNOSTI	
Pojmy	Zručnosti
<p>Skladobná/syntaktická rovina: určovací sklad, prirad'ovací sklad; polovetná konštrukcia – s prechodníkom, s prídavným, s neurčitkom; jednoduché súvetie – prirad'ovacie, podrad'ovacie; prirad'ovacie súvetie: zlučovacie, stupňovacie, odporovacie, vylučovacie; podrad'ovacie súvetie: vedľajšia veta: prísudková, podmetová, predmetová, príslovková: miestna, časová, príčinná, spôsobová; prívlastková, doplnková; zložené súvetie; slovosled – významový, gramatický a rytmický činiteľ; konektory; nadvetná/textová syntax; titulok; vetosled</p> <p>Sloh: kľúčové slová; charakteristika osoby – priama, nepriama; beletrizovaný životopis; úvahový slohový postup; fázy tvorenia prejavu; mimojazykové prostriedky; gestika, proxemika; príležitostné prejavy: slávnostné otvorenie podujatia; náučný prejav: prednáška, referát; agitačný prejav: politická reč, súdna reč; prezentácia prejavu; štýlotvorné činitele: téma, autor, situácia, funkcia, adresát; slohotvorný proces; slohové útvary/<i>žánre</i>: žiadosť, dotazník, objednávka, potvrdenie, informačný leták, predtlač – zápisnica, splnomocnenie; analýza textu: obsah textu, forma textu, autorský zámer; súvislé texty – nesúvislé texty; diskusný príspevok; slohový útvar, žánr; hybridizácia jazykových štýlov, slohových postupov, slohových útvarov; kontext, interpretácia textu, spoločné a rozdielne znaky textov</p> <p>Jazykoveda: fonetika a fonológia; lexikológia; štylistika</p> <p>Jazyk a reč: jazyk, jazykový znak, jazykový systém, reč, funkcie jazyka: dorozumievacia/komunikatívna, estetická, poznávací/kognitívna; národný jazyk, cieľový jazyk, cudzí jazyk, úradný (štátny jazyk) jazyk, jazyky národnostných menšín, indoeurópsky prajazyk, indoeurópske jazyky, staroslovienčina,</p>	<p><u>Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť. 2. Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi. 3. Usporiadať známe javy do tried a systémov. 4. Aplikovať jazykovedné vedomosti na vecné a umelecké texty. 5. Pri písomnom prejave aplikovať právopisnú normu. <p><u>Analytické a syntetické zručnosti</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uskutočniť jazykovú analýzu textu. 2. Odlíšiť medzi sebou umelecký a vecný text. 3. Odlíšiť medzi sebou texty z hľadiska jazykového štýlu, slohových postupov a žánrov. <p><u>Rečové zručnosti – čítanie s porozumením</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Identifikovať informácie uvedené v texte explicitne. 2. Dedukovať z textu a vyvodit' informácie, ktoré v texte nie sú uvedené priamo, implicitne, ale z neho vyplývajú, teda porozumenie vyžaduje uvažovanie, analýzu, porovnávanie, vyvodzovanie, jednoduchú aplikáciu pričom táto schopnosť súvisí so subjektívnym charakterom porozumenia. 3. Interpretovať text a integrovať informácie z neho s predchádzajúcimi poznatkami a skúsenosťami. 4. Hodnotiť text z hľadiska obsahu. 5. Hodnotiť text z hľadiska formy, jazykových prostriedkov, útvaru/žánru, štýlu a pod.

PAMÄŤOVÉ, KLASIFIKAČNÉ A APLIKAČNÉ ZRUČNOSTI

Pojmy	Zručnosti
<p>Jazyk a reč: slovanské jazyky: východoslovanské, západoslovanské, južnoslovanské; jazyková norma, kodifikácia spisovného jazyka, A. Bernolák – kultúrna západoslovenčina; Ľ. Štúr – stredoslovenské nárečie, štúrovčina; M. Hattala; platné kodifikačné príručky</p> <p>Učenie sa: projekt – príprava, realizácia, prezentácia; dedukcia, indukcia, komparácia, analýza, syntéza, analógia</p> <p>Práca s informáciami: informácia, kľúčové slová, vedľajšia informácia v texte, zdroje informácií: titulok, marginálie, resumé, anotácia, abstrakt, bibliografia, bibliografický záznam, menný a vecný register, masmediálne komunikačné prostriedky, poznámky pod čiarou, vysvetlivky; spôsoby spracovania informácií: osnova z prečítaného alebo počutého textu, tézy; citácia: presná, voľná, parafráza; požiadavky slovenskej štátnej normy na vybrané písomnosti administratívneho štýlu; propagácia, propaganda, agitácia, dezinformácia</p> <p>Jazyková kultúra: jazyková norma, spoločenské zásady jazykovej komunikácie</p> <p>Komunikácia: komunikácia: verbálna, neverbálna; devalvujúca komunikácia; druhy otázok</p>	<p><u>Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť. 2. Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi. 3. Usporiadať známe javy do tried a systémov. 4. Aplikovať jazykovedné vedomosti na vecné a umelecké texty. 5. Pri písomnom prejave aplikovať pravopisnú normu. <p><u>Analytické a syntetické zručnosti</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uskutočniť jazykovú analýzu textu. 2. Odlíšiť medzi sebou umelecký a vecný text. 3. Odlíšiť medzi sebou texty z hľadiska jazykového štýlu, slohových postupov a žánrov. <p><u>Rečové zručnosti – čítanie s porozumením</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Identifikovať informácie uvedené v texte explicitne. 2. Dedukovať z textu a vyvodit' informácie, ktoré v texte nie sú uvedené priamo, implicitne, ale z neho vyplývajú, teda porozumenie vyžaduje uvažovanie, analýzu, porovnávanie, vyvodzovanie, jednoduchú aplikáciu pričom táto schopnosť súvisí so subjektívnym charakterom porozumenia. 3. Interpretovať text a integrovať informácie z neho s predchádzajúcimi poznatkami a skúsenosťami. 4. Hodnotiť text z hľadiska obsahu. 5. Hodnotiť text z hľadiska formy, jazykových prostriedkov, útvaru/žánru, štýlu a pod.

ÚVOD – LITERÁRNA ZLOŽKA PREDMETU

Cieľové požiadavky pre predmet slovenský jazyk a literatúra (ďalej len cieľové požiadavky) predstavujú základný dokument pre externú časť maturitnej skúšky z predmetu slovenský jazyk a literatúra. Stanovujú obsah a zručnosti merané externou časťou maturitnej skúšky z predmetu slovenský jazyk a literatúra. Ústna forma internej časti maturitnej skúšky vychádza zo školského vzdelávacieho programu.

Cieľové požiadavky sú sekundárnym pedagogickým dokumentom, ktorý vychádza z obsahového vzdelávacieho štandardu a učebných osnov s včleneným vzdelávacím výkonovým štandardom. Predstavujú kumulatívny výkonový štandard, t. j. očakávaný výkonový štandard po absolvovaní štvorročného štúdia. Zahŕňajú v sebe redukovaný počet štandardizovaných pojmov, poznávacích a čitateľských kompetencií stanovených v obsahovom vzdelávacom štandarde. Redukcia obsahových pojmov sa týka tematického celku Metrika. Poznávacie a čitateľské kompetencie sú redukované a upravené tak, aby mohli byť merateľné testovacími nástrojmi externej časti maturitnej skúšky. Predmetom internej časti maturitnej skúšky sa môžu stať aj nezhrnuté pojmy tematického celku Metrika. Toto rozhodnutie je plne v kompetencii školy.

Z hľadiska štruktúry jadro dokumentu tvorí tabuľka, ktorá sa skladá z dvoch stĺpcov. Prvý obsahuje redukované obsahové pojmy a druhý jednotlivé zručnosti, pričom každá z uvedených zručností sa vzťahuje na všetky obsahové prvky. Prepojením jednotlivých obsahových prvkov so zručnosťami získame ich činnostnú podobu, ktorá predstavuje optimálny výkon. Jednotlivé zručnosti sa aplikujú na literárne dielo. Komplexná analýza textu sa realizuje výlučne na štandardizovaných umeleckých dielach, na čiastkové analýzy sa môžu využiť aj neštandardizované diela. Stupňovanie obťažnosti úloh vychádza zo všeobecne akceptovaných taxonómií a výkon žiaka je definovaný v pojmoch zručností, ktoré sú zahrnuté v cieľových požiadavkách a ročníkových štandardoch.

POZNÁVACIE A ČITATEĽSKÉ KOMPETENCIE

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti

- 1) Zapamätať si potrebné fakty (mená autorov, názvy diel, literárnovedná terminológia a definície) a vedieť demonštrovať ich znalosť.
- 2) Vysvetliť podstatu literárnych javov (jazykových prostriedkov, tematických motívov, kompozičných prostriedkov a pod.) a vzťahov medzi nimi.
- 3) Usporiadať známe javy do tried a systémov.
- 4) Aplikovať vedomosti z teórie a dejín literatúry na štandardizované literárne texty.
- 5) Aplikovať vedomosti z teórie a dejín na neštandardizované literárne texty.
- 6) Aplikovať literárnovedné vedomosti na štrukturálne odlišné literárne texty (špecifický transfer).

Analytické a interpretačné zručnosti

- 1) Odlíšiť medzi sebou epické, lyrické a dramatické texty.
- 2) Odlíšiť intencionálny (programový) lyrický text od pocitového (impresívneho).
- 3) Extrahovať a lineárne reprodukovať dejovú líniu štandardizovaného epického diela.
- 4) Odlíšiť dejový a významový plán štandardizovaného literárneho diela.
- 5) Chápať štandardizované literárne dielo ako štylizovanú autorskú výpoveď o svete.
- 6) Analyzovať štandardizované literárne dielo po štylisticko-lexikálnej a kompozičnej stránke a určiť funkciu jednotlivých prostriedkov v dejovom a významovom pláne diela.

PAMÄŤOVÉ, KLASIFIKAČNÉ A APLIKAČNÉ ZRUČNOSTI	
Pojmy	Zručnosti
<p>Všeobecné pojmy: divadelná hra; herec, režisér, dramaturgia; inscenácia</p> <p>Literárne obdobia a smery: staroveká literatúra; stredoveká literatúra; renesančná literatúra; baroková literatúra; klasicizmus; romantizmus; realizmus; naturalizmus; literárna moderna: symbolizmus, impresionizmus; avantgarda: futurizmus, expresionizmus, surrealizmus (nadrealizmus); naturizmus, socialistický realizmus; existencializmus; postmoderna</p> <p>Literárne druhy: epika; spoločenská lyrika; ľúbostná lyrika; reflexívna lyrika; duchovná (<i>náboženská</i>) lyrika; čistá lyrika; lyrika, prírodná lyrika, dráma</p> <p>Literárne žánre: novela; román; sonet; komédia (veselohra); epos; sociálny román; psychologický román; tragédia; automatický text; absurdná dráma; detektívny román, populárna pieseň; balada; báj; podobenstvo (alegória), poviedka, činohra</p> <p>Štruktúra literárneho diela: príbeh; vonkajšia kompozícia: spev; vševediaci rozprávač; literárna postava; vnútorná kompozícia; kompozičné fázy diela (expozícia, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, rozuzlenie); hĺbkové členenie diela: dejový plán (<i>rovina</i>) diela, významový (<i>myšlienkový</i>) plán (<i>rovina</i>) diela; priamy (subjektívny) rozprávač; horizontálne členenie textu: pásmo rozprávača a pásmo postáv; výstup; horizontálne členenie drámy; replika, <i>monológ</i>, <i>dialóg</i>, autorská poznámka; vnútorný monológ; charakterový typ postavy; sociálny typ postavy; autorská štylizácia reality; nespoľahlivý rozprávač; reťazový kompozičný postup; idealizovaný typ podstavy; prúd autorovho vedomia; retrospektívny kompozičný postup; pointa; chronologický (kronikársky) kompozičný postup;</p>	<p><u>Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zapamätať si potrebné fakty (mená autorov, názvy diel, literárnovedná terminológia a definície) a vedieť demonštrovať ich znalosť. 2. Vysvetliť podstatu literárnych javov (jazykových prostriedkov, tematických motívov, kompozičných prostriedkov a pod.) a vzťahov medzi nimi. 3. Usporiadať známe javy do tried a systémov. 4. Aplikovať vedomosti z teórie a dejín literatúry na štandardizované literárne texty. 5. Aplikovať vedomosti z teórie a dejín na neštandardizované literárne texty. 6. Aplikovať literárnovedné vedomosti na štruktúralne odlišné literárne texty (špecifický transfer). <p><u>Analytické a interpretačné zručnosti</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Odlíšiť medzi sebou epické, lyrické a dramatické texty. 2. Odlíšiť intencionálny (programový) lyrický text od pocitového (impresívneho). 3. Extrahovať a lineárne reprodukovat' dejovú líniu štandardizovaného epického diela. 4. Odlíšiť dejový a významový plán štandardizovaného literárneho diela. 5. Chápať štandardizované literárne dielo ako štylizovanú autorskú výpoveď o svete. 6. Analyzovať štandardizované literárne dielo po štylisticko-lexikálnej a kompozičnej stránke a určiť funkciu jednotlivých prostriedkov v dejovom a významovom pláne diela.

PAMÄŤOVÉ, KLASIFIKAČNÉ A APLIKAČNÉ ZRUČNOSTI	
Pojmy	Zručnosti
<p>Štylizácia textu: anafora; básnické prirovnanie; metafora; metonymia; symbol; epiteton; protiklad (kontrast); humor a hyperbola (zveličenie); asociácia; irónia; satira; zvukomaľba</p> <p>Metrika: rytmus; rytmicky neviazaná reč; rým; voľný verš; rytmicky viazaná reč; prerývaný rým</p>	

POVINNÍ AUTORI A DIELA	
<p>H. Gavlovič: Valaská škola – vlastný výber J. Kollár: Predspev zo Slávy dcéry S. Chalupka: Mor ho! A. Sládkovič: Marína – podľa vlastného výberu J. Botto: Smrť Jánošíkova I. Krasko – vlastný výber J. Smrek: vlastný výber R. Dilong: vlastný výber M. Válek: vlastný výber M. Rúfus: vlastný výber J. Urban (vlastný výber)</p> <p>M. Kukučín: Keď báčik z Chochoľova umrie J. G. Tajovský: Maco Mlieč B. S. Timrava: Ťapákovci M. Kukučín: Dom v stráni J. C. Hronský: Jozef Mak D. Chrobák: Drak sa vracia</p>	<p>A. Bednár: Kolíska L. Mňačko: Ako chutí moc D. Dušek: Kufor na sny</p> <p>J. Palárik: Dobrodružstvo pri obžinkoch J. G. Tajovský: Statky-zmätky I. Bukovčan: Kým kohút nezaspieva M. Lasica – J. Satinský: Soirée</p> <p><i><u>Inojazyčná literatúra</u></i> Sofokles: Antigona W. Shakespeare: Hamlet Molière: Lakomec E. M. Remarque: Na západe nič nového A. S. Puškin: Kapitánova dcéra J. D. Salinger: Kto chytá v žite</p>